

Recenzja

Dorobku artystycznego i dydaktycznego oraz rozprawy doktorskiej mgr Doroty Tołłoczko – Femerling, asystentki w Katedrze Rzeźby i Transformacji Cyfrowych na Wydziale Sztuk Wizualnych Akademii Sztuki w Szczecinie, sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych.

Recenzja została sporządzona na podstawie uchwały podjętej przez Radę Wydziału Sztuki Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu na posiedzeniu w dniu 09.03.2017 r. Podczas obrad podjęto decyzję o powołanie mnie na recenzenta pismo PK-042/8/21/dr-r/17 z dnia 23.03.2017r.

Podstawa opracowania – dokumentacja dorobku artystycznego i dydaktycznego oraz rozprawa doktorska w wersji papierowej.

1. Rozprawa doktorska *Homo viator*. Poszukiwanie tożsamości.
2. Pomiędzy światłem a cieniem. Wybrane przykłady z dorobku w latach 2006- 2016.
3. Materiały prasowe. Ulotki, plakaty i katalogi do wystaw.

Dane o Doktorantce

Pani Dorota Tołłoczko – Femerling urodziła się w Świnoujściu. W latach 2002- 2006 studiowała w Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej w Szczecinie. Dyplom z wynikiem bardzo dobry z wyróżnieniem uzyskała pod kierunkiem: prof. Grzegorza Marszałka, ad. Danuty Dąbrowskiej - Wojciechowskiej i prof. Ryszarda Wilka był to *Kalendarz jako forma przestrzenna – praca łączona projektowania graficznego z działaniem przestrzennym*.

Od 2008 roku do chwili obecnej jest zatrudniona w macierzystej Uczelni na stanowisku asystenta.

W latach 2008- 2010 asystentka w Pracowni Rzeźby prof. Ryszarda Wilka w Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej w Szczecinie.

Od 2010 roku pracuje w Pracowni Rzeźby Akademii Sztuki w Szczecinie (obecnie Pracownia Rzeźby i Transformacji Cyfrowych dr hab. Małgorzaty Kopczyńskiej).

Kandydatka w 2012 otrzymała Nagrodę Specjalną Rektora Akademii Sztuki w Szczecinie.

W latach 2003 – 2009 otrzymała następujące stypendia:

2009 - Stypendium Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla młodych artystów

2005 - PRIMUS EXPERT w kategorii artysta, pod patronatem branżowym ZPAP

2003, 2004, 2005, 2006 - Stypendium Artystyczne Prezydenta Miasta Szczecina

Pani Dorota Tołłoczko – Femerling w latach 2006 – 2015 brała udział w kilkunastu

wystawach zbiorowych np.:

- Galeria ZPAP „Kierat I” - „sztuka młodych” – Szczecin,
- Wieża Ciśnień w Koninie - Od mimesis do abstrakcji - „ExPOZYCJA- ExKATEDRA” - Konin
- Muzeum Techniki i Komunikacji - Zajezdnia Sztuki w Szczecinie - „Światłoczułe” - Szczecin
- BWA Piła - „Od mimesis do abstrakcji - ExPOZYCJA- ExKATEDRA” - Piła
- Galeria ZPAP „Kierat I” – „Coś z głową” - Szczecin
- Muzeum Techniki i Komunikacji-Zajezdnia Sztuki - „KONSONANS” - Szczecin
- K-salon, – „Westival – sztuka architektury 2010” – Berlin, Niemcy
- schloss broellin e.V. - „Pfungsten in Bröllin” - Broellin, Niemcy
- 13 Muz - „dyplomy magisterskie WSSU 2006” – Szczecin

Swoje prace prezentowała również na kilkunastu **wystawach indywidualnych** np. :

- Galeria ZPAP „Kierat I” Szczecin, „z szafy i z wnętrza” - wystawa obiektów rzeźbiarskich
- Galerie KuK im Gärtnerhaus, Neugrimnitz - „GATE” - INSTALLATIONEN VON RAUM UND VISIO
- Galeria Rotunda – Uniwersytet Sztuki w Poznaniu
- Kunst Offen (schloss bröllin e.V.)
- Westival – Willa Lantza, Szczecin 2008- 2010r.

Brała również **udział w konkursach:**

- projekt konkursowy na pawilon polski 12. Międzynarodowej Wystawy Architektury w Wenecji na temat 'People meet in architecture' (z arch Emilią Butkiewicz)

W 2011 roku zajęła I miejsce w Konkursie Pomysłów: Dzieło sztuki w ogrodzie 2013, Prenzlau.

W swoim dorobku ma również następujące **realizacje i współrealizacje:**

- Prenzlau – Koordynacja przeniesienia szklanej instalacji rzeźbiarskiej „Gate”
- Prenzlau (teren parku miejskiego), Niemcy, „Gate” dla Brandenburskiej Wystawy Ogrodowej
- Pomnik „Powielacza” Szczecin
- Tablica Pamiątkowa dla TBS w Szczecinie, w zespole z prof R. Wilkiem, arch S. Kondarewiczem, dr hab J. Lipczyńskim
- Statuetka SIGNUM TEMPORIS wspólnie z prof R. Wilkiem.

Doświadczenia organizacyjne poparte są następującymi faktami:

Od 2003r. współpracowała, a w latach 2005-2012r. należała do stowarzyszenia schloss broellin e.V.

W latach 2007 – 2011 uczestniczyła w organizacji Westiwalu – sztuka architektury w Szczecinie.

Kurator w Galerii Rektorskiej Akademii Sztuki w Szczecinie - wystawy prac studentów i absolwentów uczelni.

Projekt=obiekt - Wystawa nagrodzonych i wyróżnionych prac studentów i absolwentów Wydziału Sztuk Wizualnych

- Ewelina Adam - It must be the place - wybrane realizacje projektów wnętrz z lat 2011- 2015
- Michał Kacperczyk - plakat z lat 2004 - 2015
- Primus Locus - Wystawa nagrodzonych prac studentów i absolwentów Wydziału Sztuk Wizualnych

Pani Dorota Tołłoczko – Femerling organizowała warsztaty autorskie dla dzieci- WARSZTATY INTERMEDIALNE w Toruniu oraz „Przestrzena litera” w Galerii i Ośrodku Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.

Powyższa lista to tylko wyjątki z bardzo bogatej działalności organizacyjnej i kuratorskiej Doktorantki. Wszystkie wymienione pozycje świadczą o dobrej organizacji oraz rzetelności i sporym zaangażowaniu w środowisko akademickie Szczecina oraz macierzystej Uczelni.

Dorobek Artystyczny

Zestaw prac ujęty w formę publikacji – „Pomiędzy światłem a cieniem” powstał na przestrzeni lat 2006 – 2016. Prezentowane prace posiadają motyw przewodni – jest nim światło. Artystka od początku swojej twórczości zwraca uwagę na podziały geometryczne, uproszczone obrazy, które przedstawia w jak geometryczne odbicia podkreślone linearnym zapisem. Początek tych poszukiwań odnajdujemy w dyplomie magisterskim – *Kalendarz miejski*. Kontynuacją tego wątku jest praca *Stettinum - 2009*, „*Gate*” oraz *Okna na miasto*. Powyższe prace to konsekwentna realizacja geometryzacji, syntezy zapisu, wchodząca w dialog z miejscem zastanym poprzez światło, które jest podniesione do rangi medium. Artystka sama stwierdza, że *poszukuje i tworzy nowe wartości wizualne i znaczeniowe*. Lata 2011- 2015 to okres, w którym autorka zaczyna stosować mniejsze formy, fragmenty przestrzeni miejskiej zostają sprowadzone do zamkniętych obiektów modułowych, które można dowolnie komponować. *Elementy miasta* oraz *Powidoki* nawiązują do zasad unizmu, jest to kontynuacja zapisu linearnego. Oba cykle są spójnie stylistycznie o uporządkowanej, klarownej kompozycji. Układy linii, które każdy z nas może w dowolny sposób odczytać, wytłumione mogą zostać miękkim sfumato światłem. Powyższe realizacje świadczą o wyrafinowanej estetyce i kulturze malarskiej. To podsumowanie dotychczasowych doświadczeń Pani Doroty Tołłoczko – Femerling.

Nowy aspekt to kolejna z realizacji - cykl *Z szafy*, powstał w 2012 roku. Oparty jak stwierdza sama autorka: *na zderzeniu wartości kontrastowych, wręcz absurdalnych*. Zgodzę się z tym i nie będę się nad tym rozwodzić podobnie jak nad *Spokojnym, cichym zakątkiem*, pracy z 2014 roku. Medium, którym posłużyła się artysta – był drut kolczasty, stworzył kontrast z obiektami / suknią, lampa, siedzisko/. Czy te prace wniosły wartości do dalszej twórczości? W moim mniemaniu czysto technologiczne. Natomiast kolejne z prac *Przewyciężenie* i *Trawy* to zapowiedź realizacji doktorskiej, odnajduję w niej zastane wcześniej wątki światła. Pojawia się droga jako światło przemierzające przestrzeń zawartą pomiędzy materią szkła a metalowymi elementami. Zapowiedź tego co odczytamy w *Homo viator. W poszukiwaniu tożsamości*.

Recenzja

Celem pracy jest określenie i odnalezienie osobistych wartości dla symbolu *Homo viator*, z którym utożsamia się Pani Dorota. Przytaczając różnorodne obrazowania drogi : w literaturze, muzyce i filozofii Doktorantka przedstawia nam własne skojarzenia, nadając im osobiste znaczenie. Wszystko to sumuje się w realizacji przedstawionej w przestrzeni piwnicy w Eberswalde.

Wiadomo przecież, że prawdziwe życie odbywa się w ruchu. Ta myśl zacytowana na wstępie pracy jest mottem, które w ostatnich kilkunastu latach nabrało dla świata znaczenia pierwszorzędowego.

Niespiesznie, energicznie przemieszczamy się, tempo rośnie, ale przecież zgodnie z tezą Arystotelesa *Ruch jest życiem*. Praca - dom - praca, towarzyszą temu intensywne doznania, albo codzienność dla pozostałych. Znam to sama z autopsji. Autorka również. Przemierzając drogę z punktu A do B każdy z nas obserwuje, konstatuje zastany pejzaż wpisującą się w niego drogę.

Intensywność i różnorodność doznań została zaobserwowana również przez autorkę w trakcie podróży. Wszystko to zostało dokładnie przeanalizowane i zinterpretowane. Tak powstała instalacja podzielona na cztery obszary : *Codziennność, Droga, Powroty oraz Wstępowanie*. Doktorantka w syntetyczny sposób przy pomocy różnorodnych technik zinterpretowała relację pielgrzym – droga.

Praca *Codziennność* to układ przestrzenny schodkowy składający się z pięciu elementów wykonanych z polipropylenu, umocowanych do ściany. Praca została zrealizowana w tonacji biało – czarnej oraz zapisana w kontrze jako idea światła i cienia, pustki i materii. Sacrum i profanum spotkały się w przestrzeni piwniczki. Wędrując wzrokiem nieopodal dostrzegam kolejną realizację. Jest to praca *Powroty* składająca się z sześciu elementów wykonanych z gipsu akrylowego i szkła osadzona na profilach aluminiowych. Autorka nawiązuje w niej do linii schodów, spiralnej formy ich biegu. Elementy lekkie i transparentne, zaprojektowane i wykonane zgodnie z poszanowaniem techniki i technologii. Uważam jednak, że można je zakomponować inaczej, szyna przywodzi na myśl tor kolejki, kontrastuje in minus z formami. Jednak przeprowadzona linia wewnątrz form nawiązuje

stylistycznie do poprzedniej pracy. Mnie osobiście jawi się jako powidok pracy M. Abakanowicz „Nierozpoznawalnych” nieme przemieszczanie się sylwetek, rytm nóg, mam to pod powieką. Zostało to w sposób syntetyczny i trafny ujęte. Podobne skojarzenie miałam analizując pracę *Codziennosc*, mimowolnie odniosłam się do obiektu J. Berdyszaka „Możliwych i niemożliwych” ukazującą różne możliwości zastania. Tutaj można odnaleźć również „zastanie” w każdej z form w odcinku pomiędzy. Punkt wyznaczamy sami i wędrujemy... kuliście, spiralnie. Uważam, że te dwie realizacje korespondują z kolejną pracą zatytułowaną *Wstępowanie* składającą się z szesnastu elementów wykonanych z gipsu akrylowego i umieszczonych schodkowo w przestrzeni. Kompozycja tożsama z *Codziennoscia*, jej ideą była droga wertykalna. Autorka opisując tę pracę odwołując się do symboliki chrześcijańskiej drabiny św. Jakuba jako łącznika między niebem a ziemią. Odnosi się również do kontekstu bardziej przyziemnego tj. przyzwyczajzeń, pokonywania własnych lęków i obaw, które mogą być również kolejnymi stopniami w naszej, osobistej, codziennej drabinie. Zaprezentowana praca jest trafnym zobrazowaniem tekstu Leszka Aleksandra Moczulskiego Jak linoskoczek:

... nie widzisz ziemi pod stopami,

w powietrzu lekko zawieszony...

...tak jak po fali tak jak po linie

Jak nad przepaścią idziesz drogą ...

Ostatni z elementów to *Droga*, obraz uproszczonego zapisu zgeometryzowanych cieni drzew. Instalacja wykonana z płyt OSB i MDF, odmienna technika, inna stylistyka. Łączy ją z pozostałymi rytm kompozycji, jego składowe elementy. Dla mnie ta praca jest ciężka, przyziemna i ponowne odnajduję odniesienie do kolejnej z prac Jana Berdyszaka. Szkoda, że w zestawie prac nie ma tej lekkości i świetlistości, która towarzyszyła wcześniejszym realizacjom. Rozumiem artystkę, że poszukuje nowych mediów. Proces twórczy jest skomplikowany, stosowane środki wyrazu mogą podkreślić lub zdominować pracę. Myślę, że w tym przypadku warto przemyśleć użycie materiałów i odnaleźć lub powrócić do tych, które będą towarzyszyły dalszym odkryciom w artystycznej podróży Pani Doroty Tołłoczko – Femerling.

Praca teoretyczna, która towarzyszy realizacji to również kwintesencja twórczej wędrówki, podczas której Doktorantka zapoznała mnie z różnymi aspektami drogi przedstawionej przez pryzmat literatury Starego Testamentu, *Ulissesa* Jamesa Joyce', twórczości Olgi Tokarczuk, procesem tworzenia muzyki Piotra Klimka. Autorka przywołuje realizacje Magdaleny Abakanowicz, Władysława Hasióra. Bliskie są jej prace rzeźbiarza, profesora Ryszarda Wilka oraz realizacje Olafa Eliassona. Wszystkie zacytowane i omówione pozycje łączy jedno: obserwacja struktur otaczającego

świata wraz z ich malarskością i świetlistością. Powyższe aspekty odnajduję w pracach Pani Doroty Tołłoczko – Femerling. Mam jedynie uwagi odnoszące się do strony edytorskiej pracy: przypisy dolne zawierają informacje i opisy, które powinny znaleźć się w tekście rozprawy. Brak jest dat dostępu do źródeł internetowych. Zdjęcia prac wykonane w wersji czarno- białej oraz sepii, po co ? Nie do końca rozumiem ideę stosowania tych dwóch wartości. Czy jest to świadome działanie? Osobiście skłaniam się ku wersji czarno – białej, która wydaje się być bliższa realizacji.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską wraz ze wszystkimi niezbędnymi elementami : dorobkiem artystycznym, doświadczeniem dydaktycznym oraz organizacyjnym stwierdzam, że Pani Dorota Tołłoczko –Femerling jest bardzo twórczą osobą, świadomym pedagogiem oraz bardzo dobrym organizatorem. Stwierdzam to w oparciu o dostarczoną i przeanalizowaną przeze mnie dokumentację. Różnorodność środków wyrazu stosowanych przez Doktorantkę świadczy o jej dobrym opanowaniu warsztatu. Dla mnie najbardziej przemawiają prace zrealizowane w latach 2009-2015. *Pomiędzy światłem a cieniem*. Obiekty te poczynszy od pracy *Stettinum, Okna na miasto* oraz *Gate* to spójnie stylistycznie obiekty. Świetliste, trafnie oddające wartości przestrzenne wizualne, każdy odnajdzie w nich swój archetyp. Prace podbudowane dobrym warsztatem, trafnym wyborem narzędzia oraz osobistą stylistyką autorki. W moim mniemaniu tylko dopełnieniem jest realizacja *Ja- homo viator*. Pani Dorota poszukuje w niej swojego sposobu wyrażenia przestrzeni, przenikania, kadrów, powidoków, które sumują się w powyższej realizacji. Niemniej jednak stwierdzam i proszę o przychylenie się do mojej prośby, którą kieruję do Rady Wydziału Sztuki Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu o przyjęcie w całości doktoratu Pani mgr Doroty Tołłoczko- Femerling, oraz przyznanie tytułu doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne. Stwierdzam, że praca spełnia wszystkie wymagania art.13 ust.1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych.

dr hab. Renata Jackowiak